

KALNUVĖNŲ KAPINYNAS

Rėda NEMICKIENĖ, Algimantas MERKEVIČIUS, Julius KANARSKAS

Kalnuvėnų (Klaipėdos r.) kapinynas aptiktas 2001 m., žvalgant būsimos Klaipėdos–Liepojos magistralės trasą, o 2002 m. liepos 24 d. įrašytas į NKVR (A 1652). Jis smarkiai apardytas žemės judinimo darbų metu.

2002 m. pradėti KVAD finansuojami kapinyno tyrimai, kurių tikslas – patikrinti suardytoje dalyje išlikusių kapų būklę ir surinkti atsitiktinius radinius. Tyrimų metu buvo ištirtas 120,25 m² plotas, aptikta 12 griautinių kapų ir surinkti 239 radiniai, datuojami IX–XI a. (žr. *ATL 2002 metais*, V., 2005, p. 103–105).

Tyrinėjimai parodė, kad kapai smarkiai suardyti, o kai kurie – sunaikinti. Nustumdytame plote jų nykimo procesas dėl rūgštingo dirvožemio spartėja, todėl suardytoje kapinyno dalyje archeologiniai tyrimai 2003 m. buvo tęsiami. Jų metu į V nuo 2002 m. ištirtos perkastos 1 iškasta 80 m² dydžio perkasa 3, o metalo ieškikliu patikrintas suardytos kapinyno dalies ŠV pakraštys, apimantis 430 m² plotą.

Perkastos 3 R dalyje aptiktas suardytas griautinis moters *kapas 13*. Jo kontūras – netaisyklingo ovalo formos, orientuotas ŠR–PV kryptimi, siaurėjantis į ŠR (kojūgalio link), 2,13 m ilgio ir 0,6–1,15 m pločio, užpildytas tamsia žeme, maišyta su angliukais, kurie leidžia teigti, kad laidojimo metu buvo atliekamos apeigos su ugnimi. Moteris buvusi palaidota galva į PV (125°). Jos galvūgalio ir krūtinės srityje padėti vidutinio dydžio akmenys. Griaučiai sunykę.

Kape rasta 11 įkapių. Dirbinių, išskyrus dvigubą mėlyno stiklo karoliuką, išlikę tik sulaužyti smulkūs fragmentai, išmėtyti kairėje kapo dalyje ir kojūgalio srityje. Tai leidžia manyti, kad mirusiąją laidojant įkapės buvo sulaužytos ir dalis nuolaužų sumesta į kapą, arba kad praėjus kažkiek laiko po laidojimo kapas buvo apiplėštas, geriau išsilaikę dirbiniai paimiti, o sunykusių dirbinių nuolaužos numestos čia pat.

Už kapo ribų surinkta 16 radinių, tarp kurių yra nedegintų ir degintų kaulų fragmentų. Jų koncentracija leidžia manyti, kad ištirtame plote yra buvę dar mažiausiai 1 griautinis ir 2 degintiniai kapai, kurie sunaikinti stumdam žemes.

Metalo detektoriumi žvalgytame plote metalinių radinių neaptikta, tačiau pastebėta smulkių degintinių kaulų fragmentų, patekusių iš suardytų degintinių kapų. Turint omenyje, kad metalo detektorius nereaguoja į keramiką, kaulą, gintarą, stiklą ir smarkiai korodavusius metalo dirbinius ar smulkius jų fragmentus, minėtą plotą ateityje būtina ištirti.

Tyrinėta kapinyno dalis datuojama IX–XI a.

KALNUVĖNAI CEMETERY

In 2003 in the Kalnuvėnai cemetery the area of 80 m² was investigated and the area of 430 m² tested by metal detector. Destroyed female inhumation 13 with burial items was unearthed. The investigated part of the cemetery is dated back to the 9th–11th centuries A.D.